

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 18 februari 2016^{* i}

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 93/13/EEG – Oskäliga avtalsvillkor – Förfarande för betalningsföreläggande – Verkställighetsförfarande – Befogenhet för den nationella domstol som ska pröva en ansökan om verkställighet att ex officio pröva det oskäliga avtalsvillkorets giltighet – Principen om rättskraft – Effektivitetsprincipen – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Domstolsskydd”

I mål C-49/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena (förstainstansdomstol nr 5 i Cartagena, Spanien) genom beslut av den 23 januari 2014, som inkom till domstolen den 3 februari 2014, i målet

Finanmadrid EFC SA

mot

VA,

QE,

DG,

NZ,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande A. Tizzano, tillika tillförordnad ordförande vid första avdelningen, samt domarna A. Borg Barthet, E. Levits (referent), M. Berger och S. Rodin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 2 september 2015,

* Rättegångsspråk: spanska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Spaniens regering, genom A. Rubio González, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze samt genom J. Kemper, D. Kuon och J. Mentgen, samtliga i egenskap av ombud,
- Ungern, genom M. Z. Fehér Miklós och G. Szima, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom É. Gippini Fournier och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 11 november 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser bland annat tolkningen av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169) och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Finanmadrid EFC SA (nedan kallat Finanmadrid) och VA, DG, QE och NZ, angående en fordran med anledning av ett konsumentkreditavtal.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Artikel 3 i direktiv 93/36 har följande lydelse:

”1. Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.

2. Det skall alltid anses att ett avtalsvillkor inte har varit föremål för individuell förhandling om det har utarbetats i förväg och konsumenten därför inte har haft möjlighet att påverka villkorets innehåll; detta gäller särskilt i samband med i förväg formulerade standardavtal.

Den omständigheten att vissa delar av ett villkor eller ett särskilt villkor har varit föremål för individuell förhandling utesluter inte att denna artikel tillämpas på resten av avtalet, om en samlad bedömning av avtalet leder till slutsatsen att det likväl rör sig om ett i förväg formulerat standardavtal.

Om en näringsidkare hävdar att ett standardvillkor har varit föremål för individuell förhandling, har han bevisbördan för sitt påstående.

3. Bilagan innehåller en vägledande, inte uttömmande lista på villkor som kan anses oskäligen.”

4 I artikel 6 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäligen villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäligen villkoren.

2. Medlemsstaterna skall, för de fall då avtalet har nära anknytning till medlemsstaternas territorium, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att konsumenterna inte förlorar det skydd som ges i detta direktiv på grund av att ett tredje lands lagstiftning väljs som tillämplig lag för avtalet.”

5 Artikel 7 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpligen och effektiven medel för att hindra fortsatt användning av oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser om att personer eller organisationer, som enligt nationell rätt har ett berättigat intresse att skydda konsumenter, får inleda ett ärende enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behörigen administrativa myndigheter, för att dessa skall avgöra om avtalsvillkor som utformats för allmänt bruk är oskäligen och använda lämpligen och effektiven medel för att förhindra framtida bruk av sådana villkor.

...”

Spansk rätt

6 Förfarandet för betalningsföreläggande regleras av civilprocesslagen (Ley de Enjuiciamiento Civil), av den 7 januari 2000 (BOE nr 7, av den 8 januari 2000, s. 575), i dess lydelse enligt lagen 1/2013 om åtgärder för att förstärka skyddet för hypotekslåntagare, skuldkonvertering och subventionerade hyror (Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección de los deudores hipotecarios, reestructuración de la deuda y alquiler social), av den 14 maj 2013 (BOE nr 116, av den 15 maj 2013, s. 36373) (nedan kallad civilprocesslagen).

7 I artikel 551.1 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”När ansökan om verkställighet har getts in ska domstolen utfärda beslut om verkställighet, förutsatt att de processuella villkoren är uppfyllda, exekutionstiteln inte är behäftad med något formfel och den verkställighet som begärs är förenlig med exekutionstitelns art och innehåll.”

8 Artikel 552.1 andra stycket i civilprocesslagen har följande lydelse:

”Om domstolen finner att ett villkor i en av de exekutionstitlar som avses i artikel 557.1 kan vara oskäligt, ska den ge parterna tillfälle att yttra sig inom 15 dagar. Efter det att parterna har hörts ska domstolen avgöra frågan inom fem arbetsdagar i enlighet med artikel 561.1 tredje punkten.

9 I artikel 557.1 i civilprocesslagen anges följande:

”När verkställighet begärs med stöd av [andra exekutionstitlar än domstolsavgöranden och skiljedomar] ... får den part mot vilken verkställighet söks göra en invändning, inom den frist och i den form som föreskrivs i föregående artikel, om den grundar sig på något av följande:

...

7° Exekutionstiteln innehåller oskäligen villkor.”

10 I artikel 812.1 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”Den som har ett krav mot någon annan om betalning av en klar, förfallen och utkrävbar penningfordran, oavsett dess belopp, kan ansöka om betalningsföreläggande, om fordran styrks på något av följande sätt:

1° Genom en handling, oavsett form, slag och fysiskt medium, undertecknad av gäldenären,

...”

11 Artikel 815 i civilprocesslagen har följande lydelse:

”1. Om de handlingar som bifogas ansökan ... utgör *prima facie*-bevis för sökandens rätt och detta bevis bekräftas av innehållet i ansökan, ska Secretario judicial [domstolstjänsteman] förelägga gäldenären att antingen inom tjugo dagar betala sökanden och ge in bevis för betalningen till domstolen eller skriftligen bestrida kravet och kortfattat i sitt svaromål ange skälen till att han eller hon inte anser sig skyldig att betala hela eller delar av det yrkade beloppet.

...

3. Om det yrkade beloppet framstår som oriktigt utifrån de handlingar som bifogats ansökan, ska Secretario judicial underrätta domstolen om detta. Domstolen kan då, om den så finner lämpligt, genom beslut förelägga sökanden att godkänna eller förkasta ett förslag till betalningsföreläggande avseende ett belopp som är lägre än det ursprungligen yrkade och som domstolen fastställer.

Sökanden ska i detta förslag underrättas om att för det fall att denna inte svarar inom tio dagar eller förkasta förslaget, ska ansökan anses ha återkallats.”

12 Artikel 816 i civilprocesslagen har följande lydelse:

”1. Om gäldenären inte efterkommer betalningsföreläggandet och inte heller går i svaromål vid domstolen ska Secretario judicial meddela ett motiverat beslut varigenom förfarandet för betalningsföreläggande avslutas och underrätta borgenären om detta, så att denna kan ansöka om verkställighet, varvid en enkel begäran om detta är tillräcklig.

2. Verkställighet ska ske i enlighet med reglerna för verkställighet av domstolsavgöranden, varvid samma invändningar som i sådana fall kan göras. Varken sökanden i ärendet om betalningsföreläggande eller exekutionsgäldenären kan dock senare i ett ordinarie domstolsförfarande bestrida det begärda beloppet eller den betalning som erhållits genom verkställighetsförfarandet.

...”

- 13 Artikel 818.1 första stycket i civilprocesslagen har följande lydelse:

”Om gäldenären inom föreskriven tid bestrider betalningsföreläggandet, ska tvisten avgöras genom föreskriven domstolsprocess. Den dom som meddelas ska äga rättskraft.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 14 Den 29 juni 2006 ingick VA ett avtal med Finanmadrid om lån på 30 000 euro i syfte att finansiera ett köp av ett fordon.
- 15 DG, QE och NZ gick i solidarisk borgen för detta lån gentemot Finanmadrid.
- 16 Uppläggningsavgiften var 2,5 procent av lånekapitalet. Lånet skulle avbetalas månadsvis under 84 månader och årsräntan var 7 procent. För varje försenad månadsbetalning tillkom en dröjsmålsränta på 1,5 procent per månad och en straffavgift för utebliven betalning på 30 euro per tillfälle.
- 17 Eftersom VA inte hade betalat av på lånet sedan början av 2011 hävde Finanmadrid den 8 juli 2011 avtalet i förtid.
- 18 Den 8 november 2011 lämnade Finanmadrid in en ansökan om betalningsföreläggande mot svarandena i det nationella målet till Secretario judicial vid Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (förstainstansdomstol nr 5 i Kartagena, Spanien).
- 19 Genom beslut av den 13 februari 2012 godkände Secretario judicial vid Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (förstainstansdomstol nr 5 i Kartagena) ansökan och anmodade svarandena i målet vid den nationella domstolen att antingen inom 20 dagar betala 13 447,01 euro jämte ränta från och med den 8 juli 2011 eller, genom en advokat och en ”procurador”, bestrida att fordran är utkrävbar och gå i svaromål inför domstolen samt ange skälen till att de inte anser sig skyldiga att betala hela eller delar av det yrkade beloppet.
- 20 Eftersom svarandena i det nationella målet varken efterkommit betalningsföreläggandet eller gått i svaromål vid domstolen inom den föreskrivna fristen, avslutade Secretario judicial ärendet om betalningsföreläggande i enlighet med artikel 816 i lag civilprocesslagen genom beslut av den 18 juni 2012.
- 21 Den 8 juli 2013 ansökte Finanmadrid vid Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (förstainstansdomstol nr 5 i Kartagena) om verkställighet av detta beslut.
- 22 Den 13 september 2013 anmodade nämnda domstol parterna i målet vid den nationella domstolen att yttra sig om huruvida vissa villkor i det berörda avtalet eventuellt var oskäligen och om huruvida regleringen av förfarandet för betalningsföreläggande strider mot rätten till ett effektivt domstolsskydd. När det gäller det sistnämnda betonade nämnda domstol att den inte informerats vare sig om Finanmadrids ansökan om betalningsföreläggande, om Secretario judicial prövning av ansökan eller om utslaget av denna.
- 23 Endast sökanden i målet vid den nationella domstolen inkom med synpunkter.

- 24 Den hänskjutande domstolen påpekar att det enligt spansk processrätt ska ske en domstolsprövning inom ramen för förfarandet för betalningsföreläggande endast om det av de handlingar som bifogas till ansökan framgår att det belopp som fordras inte är riktigt. I ett sådant fall ska Secretario judicial informera domaren om detta. Detsamma gäller om gäldenären bestrider betalningsföreläggandet. Den hänskjutande domstolen tillägger att eftersom det beslut som meddelats av Secretario judicial är en rättskraftig exekutionstitel så får den domstol som handlägger utmätningsförfarandet inte ex officio pröva huruvida det förekommer oskäligen villkor i det avtal som har legat till grund för ärendet om betalningsföreläggande.
- 25 Under dessa omständigheter och då den nationella domstolen var osäker på om relevant spansk rätt överensstämmer med unionsrätten, beslutade nämnda domstol att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:
- ”1. Ska direktiv 93/13 tolkas så, att det utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som för närvarande reglerar det spanska förfarandet för betalningsföreläggande – artiklarna 815 och 816 i civilprocesslagen – enligt vilken det inte fordras någon prövning med avseende på förekomsten av oskäligen avtalsvillkor eller ingripande av en domstol annat än om Secretario judicial bedömer detta som lämpligt eller gäldenärerna bestrider betalningsföreläggandet, med tanke på att denna lagstiftning försvårar eller till och med omöjliggör en domstolsprövning ex officio av avtal som kan innehålla oskäligen villkor?
 2. Ska direktiv 93/13 tolkas så, att det utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den spanska rättsordningen, enligt vilken en domstol inte inledningsvis i ett mål om verkställighet ex officio får pröva den av domstol utfärdade exekutionstiteln – det motiverade beslut som meddelats av Secretario judicial och varigenom förfarandet för betalningsföreläggande avslutades – med avseende på förekomst av oskäligen villkor i det avtal som har legat till grund för detta motiverade beslut vars verkställighet har yrkats, av det skälet att saken enligt nationell rätt anses vara rättskraftigt avgjord genom det beslutet (artiklarna 551 och 552 jämförda med artikel 816.2 i civilprocesslagen)?
 3. Ska stadgan tolkas så, att den utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som de bestämmelser som reglerar förfarandet för betalningsföreläggande och förfarandet för verkställighet av exekutionstitlar utfärdade av domstol, enligt vilken det aldrig fordras domstolsprövning i det skede av förfarandet där rätten till betalning fastställs och det inte heller är tillåtet för den berörda domstolen att i verkställighetsskedet pröva det motiverade beslut som Secretario judicial har meddelat?
 4. Ska stadgan tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som inte medger en prövning ex officio av huruvida rätten att yttra sig har iakttagits, med hänvisning till att beslutet har vunnit laga kraft?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Upptagande till sakprövning

- 26 Den tyska regeringen ifrågasätter att den första, den tredje och den fjärde frågan kan tas upp till sakprövning, då svaren på frågorna inte behövs för att den hänskjutande domstolen ska kunna pröva målet vid den nationella domstolen. Nämnda regering gör därvid gällande att tvisten rör

förfarandet för verkställighet av ett beslut om betalningsföreläggande som vunnit laga kraft och inte själva förfarandet för betalningsföreläggande. Ett svar som rör huruvida detta sistnämnda förfarande är förenligt med direktiv 93/13 har därför inget samband med saken i målet.

- 27 I detta hänseende erinrar domstolen inledningsvis om att det i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, som vilar på en tydlig funktionsfördelning mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, enligt fast rättspraxis är den nationella domstolen som är ensam behörig att fastställa och bedöma omständigheterna i målet samt att tolka och tillämpa den nationella lagstiftningen. Vidare ankommer det uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av unionsrätten (dom Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 34 och där angiven rättspraxis).
- 28 En begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom Aziz, C-415/11 EU:C:2013:164, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 29 Så är emellertid inte fallet i förevarande mål.
- 30 Som generaladvokaten har påpekat i punkt 32 i sitt förslag till avgörande är det nämligen nödvändigt att beakta samtliga relevanta processuella bestämmelser. Även om det stämmer att det enligt spansk processrätt är möjligt för en gäldenär att, om denna bestrider ett betalningsföreläggande, göra gällande att ett villkor i det berörda avtalet är oskäligt, så är det enligt samma rättssystem inte möjligt att ex officio pröva huvuvida detta villkor är oskäligt vare sig under förfarandet för betalningsföreläggande, när detta avslutas genom ett motiverat beslut av Secretario judicial, eller under förfarandet för verkställighet av betalningsföreläggandet, när ett mål har anhängiggjorts vid domstolen mot betalningsföreläggandet.
- 31 De frågor som ställs av den hänskjutande domstolen ska i det här sammanhanget uppfattas i vid mening, nämligen som att de, med hänsyn till förfarandet för betalningsföreläggande och den behörighet Secretario judicial har i detta förfarande, avser tolkningen av huruvida det är förenligt med direktiv 93/13 att domstolen i ett verkställighetsförfarande inte ex officio får pröva om ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument eventuellt är oskäliga.
- 32 Mot denna bakgrund, och med beaktande av att det ankommer på EU-domstolen att ge den hänskjutande domstolen ett användbart svar som gör det möjligt för den att avgöra det mål som är anhängigt vid denna (se, för ett liknande resonemang, dom Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, punkt 18, och Attanasio Group, C-384/08, EU:C:2010:133, punkt 19), konstaterar domstolen att det inte är uppenbart att den tolkning av unionsrätten som begärs genom den första, den tredje och den fjärde frågan inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i målet vid den nationella domstolen.
- 33 Således kan samtliga tolkningsfrågor tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

- 34 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första och andra fråga, som ska besvaras tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 93/13 utgör hinder för sådana nationella bestämmelser som det nationella målet rör, som inte tillåter den domstol vid vilken talan om verkställighet av ett betalningsföreläggande har väckts att ex officio pröva huruvida ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, när den myndighet vid vilken ansökan om betalningsföreläggande gjorts inte är behörig att pröva detta.
- 35 För att ge den nationella domstolen ett användbart svar, så att den kan avgöra det mål som är anhängigt vid den, erinrar domstolen inledningsvis om att domstolen i domen i målet Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) redan uttalat sig om vilket ansvar den nationella domstolen har enligt bestämmelserna i direktiv 93/13 i ett förfarande för betalningsföreläggande, när konsumenten inte har bestritt det föreläggande som utfärdats.
- 36 I detta mål fastslog domstolen att direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken den domstol vid vilken det ansökts om betalningsföreläggande inte ex officio kan bedöma – vare sig i förfarandets inledningsskede (*in limine litis*) eller i något annat skede i förfarandet och trots att den har tillgång till alla rättsliga och faktiska omständigheter som är nödvändiga i detta hänseende – huruvida ett villkor i ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, såvida konsumenten inte har bestritt betalningsföreläggandet (se dom Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 1 i domslutet).
- 37 Det ska påpekas att i den lagstiftning som var tillämplig i det mål som låg till grund för den begäran om förhandsavgörande som ledde till domen i målet Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), var det domstolen, och inte Secretario judicial, som var behörig att fatta beslut om betalningsföreläggande.
- 38 Efter den reform som genomfördes genom lag 13/2009 (BOE nr 266, av den 4 november 2009, s. 92103), som trädde i kraft den 4 maj 2010, är det emellertid Secretario judicial som fattar ett motiverat rättskraftigt beslut varigenom förfarandet för betalningsföreläggande avslutas, i de fall då gäldenären inte efterkommer betalningsföreläggandet eller går i svaromål.
- 39 Denna lagändring som gjorts för att påskynda förfarandet för betalningsföreläggande är inte i sig föremål för de tvivel som Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (förstainstansdomstol nr 5 i Kartagena) hyser i denna begäran om förhandsavgörande.
- 40 Domstolen påpekar att i avsaknad av harmonisering av nationella mekanismer för verkställighet, fastställs reglerna för deras genomförande i medlemsstaternas interna rättsordning enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi. Domstolen har dock framhållit att dessa regler måste uppfylla det dubbla kravet på att inte vara mindre förmånliga än de som gäller för liknande situationer som regleras av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) och inte medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumenterna har enligt unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, Sánchez Morcillo och Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 31 och där angiven rättspraxis).
- 41 Domstolen har inte tagit del av några omständigheter som ger anledning att betvivla att lagstiftningen i det nationella målet är förenlig med likvärdighetsprincipen.

- 42 Det framgår nämligen av artiklarna 551, 552 och 816.2 i civilprocesslagen att det spanska processrättsliga systemet innebär att den domstol vid vilken talan har väckts om verkställighet av ett betalningsföreläggande varken ex officio kan pröva om ett villkor i ett avtal mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt enligt artikel 6 i direktiv 93/13 eller ex officio kan pröva huruvida ett sådant villkor strider mot en nationell bestämmelse som utgör tvingande rätt, vilket det dock ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva (se, för ett liknande resonemang, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 52).
- 43 När det gäller effektivitetsprincipen har EU-domstolen vid upprepade tillfällen erinrat om att det av fast rättspraxis framgår att varje fall i vilket fråga uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (se Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 44 Härvid ska, i förekommande fall, de principer som ligger till grund för det nationella domstolssystemet beaktas, såsom skyddet för rätten till försvar, rättssäkerhetsprincipen och principen om en ändamålsenlig handläggning (se dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 34, och dom Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 45 Domstolen konstaterar att genomförandet och beskaffenheten av det spanska förfarandet för betalningsföreläggande medför att om det inte föreligger sådana förhållanden som innebär att domstolen anhängiggörs, vilka återges i punkt 24 i denna dom, så avslutas förfarandet utan att det ges någon möjlighet till prövning av huruvida det finns oskäliga avtalsvillkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument. Om den domstol vid vilken talan har väckts om verkställighet av ett betalningsföreläggande inte heller är behörig att ex officio pröva om det finns sådana villkor, kan konsumenten ställas inför en exekutionstitel utan att det säkerställs att en sådan prövning kan ske vid något tillfälle under förfarandet.
- 46 Domstolen konstaterar i detta sammanhang att en sådan processuell ordning undergräver effektiviteten av det skydd som ges genom direktiv 93/13. Ett effektivt skydd av de rättigheter som följer av detta direktiv kan endast säkerställas om det nationella processrättsliga systemet tillåter en prövning ex officio av huruvida villkoren i det berörda avtalet eventuellt är oskäliga, antingen i samband med förfarandet för betalningsföreläggande eller i samband med förfarandet för verkställighet av betalningsföreläggandet.
- 47 En sådan bedömning kan inte ifrågasättas när det beslut som meddelas av Secretario judicial enligt nationell processrätt, som den i målet vid den nationella domstolen, tillerkänns rättskraft och ges motsvarande verkan som ett domstolsavgörande.
- 48 Även om formerna för att genomföra principen om rättskraft bestäms av medlemsstaternas nationella rättsordningar, enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi, så måste likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen följas (se, för ett liknande resonemang, dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

- 49 När det gäller likvärdighetsprincipen finns det, som generaladvokaten påpekar i punkt 70 i sitt förslag till avgörande, inget i det nationella målet som ger vid handen att formerna för genomförandet av rättskraftsprincipen i spansk processrätt skulle vara mindre förmånliga såvitt avser mål som omfattas av direktiv 93/13 än såvitt avser situationer som faller utanför det direktivets tillämpningsområde.
- 50 När det gäller effektivitetsprincipen, som medlemsstaterna ska följa med beaktande av de kriterier som anges i punkterna 43 och 44 i denna dom, kan det påpekas att den prövning som Secretario judicial gör enligt artiklarna 815 och 816 i civilprocesslagen av en ansökan om betalningsföreläggande begränsar sig till att kontrollera de formkrav som gäller för en sådan ansökan, i synnerhet om fordrans belopp framstår som riktigt enligt de handlingar som bifogats ansökan. Enligt spansk processrätt har Secretario judicial inte behörighet att bedöma huruvida ett villkor som ingår i det avtal som ligger till grund för fordran eventuellt är oskäligt.
- 51 Domstolen erinrar vidare om att det beslut som fattas av Secretario judicial och som avslutar förfarandet för betalningsföreläggande får rättskraft. Detta innebär att det blir omöjligt att i förfarandet för verkställighet av ett betalningsföreläggande pröva huruvida avtalsvillkor är oskäliga, endast på grund av att konsumenten inte inom föreskriven tid har bestritt betalningsföreläggandet och Secretario judicial därmed inte hänskjutit frågan till domstolen.
- 52 Domstolen påpekar för det första att det finns en inte försumbar risk för att den aktuella konsumenten inte inkommer med det nödvändiga bestridandet. Skälet till detta kan vara att den frist som gäller för detta är mycket kort, att konsumenten avskräcks från att försvara sig med tanke på de kostnader som en talan vid domstol innebär i förhållande till beloppet av den bestridda skulden, att konsumenten inte känner till eller har en felaktig uppfattning om omfattningen av sina rättigheter, eller att den ansökan om betalningsföreläggande som näringsidkaren gett in är kortfattad och konsumenten således endast har ofullständiga upplysningar (se, för ett liknande resonemang, dom Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 54).
- 53 För det andra framgår det av beslutet om hänskjutande att Secretario judicial endast är skyldigt att hänskjuta ärendet till domstol när det av de handlingar som bifogats ansökan framgår att det begärda beloppet inte är riktigt.
- 54 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 75 i sitt förslag till avgörande kan det konstateras att de spanska bestämmelser som målet i den nationella domstolen rör och som avser formerna för hur principen om rättskraft genomförs i förfarandet för betalningsföreläggande, inte är förenliga med effektivitetsprincipen, eftersom de i förfaranden som inletts av en näringsidkare och i vilka en konsument är svarande, gör det omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa det skydd som direktiv 93/13 syftar till att ge dessa sistnämnda.
- 55 Av det anförda följer att den första och den andra frågan ska besvaras på så sätt att direktiv 93/13 ska tolkas så, att det utgör hinder för sådana nationella bestämmelser, som de i målet vid den nationella domstolen, som inte tillåter den domstol vid vilken talan har väckts om verkställighet av ett betalningsföreläggande att ex officio pröva huruvida ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, när den myndighet vid vilken ansökan om betalningsföreläggande gjorts inte är behörig att pröva detta.

Den tredje och den fjärde frågan

- 56 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje och fjärde fråga, som ska behandlas tillsammans, för att få klarhet i huruvida stadgan och närmare bestämt rätten till ett effektiv domstolsskydd enligt artikel 47 i stadgan, utgör hinder för sådana nationella bestämmelser som de i målet vid den nationella domstolen.
- 57 Domstolen påpekar att den hänskjutande domstolen inte har angett skälen till varför den har ställt frågor om huruvida sådana nationella bestämmelser är förenliga med artikel 47 i stadgan. Beslutet om hänskjutande innehåller således inte tillräckligt exakta och fullständiga uppgifter för att domstolen ska kunna ge ett användbart svar på dessa frågor.
- 58 Under dessa omständigheter saknas anledning att besvara den tredje och den fjärde frågan.

Rättegångskostnader

- 59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att det utgör hinder för sådana nationella bestämmelser, som de i målet vid den nationella domstolen, som inte tillåter den domstol vid vilken talan har väckts om verkställighet av ett betalningsföreläggande att ex officio pröva huruvida ett villkor i ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, när den myndighet vid vilken ansökan om betalningsföreläggande gjorts inte är behörig att pröva detta.

Underskrifter

ⁱ Namnet på sidan 1 och i punkterna 2, 14, 15 och 17 har efter en begäran om anonymisering ersatts av bokstäver.